Kuntodopingin käyttäjien puuttuvat palvelut

Viimeisimmän THL:n tutkimuksen mukaan 0.9 % suomalaisesta aikuisväestöstä on ainakin kerran elämänsä aikana käyttänyt dopingaineita (Karjalainen et al. 2019). Käytännössä tämä tarkoittaa kymmeniä tuhansia käyttäjiä. Aktiivisten käyttäjien määrää on vaikea arvioida, sillä dopingaineiden käyttöä ei välttämättä tunnusteta eivätkä kaikki terveydenhuollon ammattilaiset sitä tunnista.

Kuntodoping tarkoittaa kilpa- ja huippu-urheilun ulkopuolista dopingaineiden käyttöä. Tyypillisiä kuntoilijoiden käyttämiä dopingaineita ovat lihaksia ja voimaa kasvattavat aineet (esim. testosteroni, anabolis-androgeeniset steroidit ja kasvuhormoni). Lisäksi käytetään muun muassa insuliinia, istukkahormonia sekä erilaisia piristeitä, kuten efedriiniä ja amfetamiinia. Dopingaineiden käytölle on tunnusomaista useiden aineiden käyttö samanaikaisesti.

Dopingaineiden käyttöä ei ole kriminalisoitu Suomessa. Kilpa- ja huippu-urheilussa on omat säännöstönsä, ja kiellettyjen aineiden lista on erilainen ja huomattavasti laajempi kuin rikoslain luokittelu (Kainulainen 2011).

Euroopan komission tutkimus (Backhouse et al., 2014) on suosittanut, että jokaisen jäsenvaltion tulisi aktiivisesti panostaa kuntodopingin ennaltaehkäisyyn. **A-klinikkasäätiön ylläpitämän** Dopinglinkin terveysneuvonta on **ainoa Suomessa toimiva matalan kynnyksen palvelu, johon kuntodopingin käyttäjät, käyttöä harkitsevat ja heidän läheisensä voivat lähettää nimettömänä aihepiiriin liittyviä kysymyksiä. Sivusto tavoittaa kuukausittain yli 50 000 yksilöityä kävijää.**

”Kävin tänään lääkärillä ja kysyin neuvoa, kuinka saisin oman testosteronin tuotantoni takaisin ja apua tähän masennukseeni. Eivät osanneet neuvoa, antoivat vain masennuslääkkeitä ja uneen helpottavia lääkkeitä. Kuinka saisin apua tähän?”

-Dopinglinkin neuvontapalvelun kysymys

Suomessa ei ole dopingaineiden käyttäjien hoitoon erikoistunutta hoitoyksikköä tai -järjestelmää. Dopingaineita käyttävät kuntoilijat tarvitsevat usein moniammatillista hoitoa ja ohjeistusta erilaisiin käytöstä aiheutuneisiin terveyshaittoihin tai aineiden käytön lopettamiseen. Hoitoa tarvitaan niin riippuvuuden, psyykkisten ongelmien kuin somaattisten oireiden lyhyt- ja pitkäaikaiseen hoitoon. Näihin ongelmiin ei voida vastata sähköisessä matalan kynnyksen terveysneuvonnassa.

Suomalaisen terveydenhuollon tulisi hoitaa myös dopingaineiden käyttäjiä. Heidän tulisi saada asiantuntevaa hoitoa yhdenvertaisesti kuten muutkin erityisryhmät. Dopingaineiden käytöstä aiheutuneet haitat voivat pahimmillaan aiheuttaa terveydenhuoltojärjestelmän kuormittumista – pahimmillaan kasvamista kansanterveydelliseksi riskiksi. Jos dopingilmiötä ei tunnisteta, se voi lisätä erilaisia vaaratilanteita käyttäjille, käyttäjien läheisille ja käyttäjiä työssään kohtaavia ammattilaisille.

Suomeen tarvitaan dopingaineiden nykyisille tai entisille käyttäjille suunnattu, osana julkisen terveydenhuollon järjestelmää oleva palveluketju, jonka kehittämiseen A-klinikkasäätiöllä on tarvittava osaaminen. Hoitopalveluketjun myötä Suomella on mahdollisuus nousta dopingaineiden käyttäjien hoidon, koulutuksen, tutkimuksen ja ennaltaehkäisevän työn kansainväliseksi kärkimaaksi.

Lisätietoja:
Jukka Koskelo
Projektipäällikkö, A-klinikkasäätiön Dopinglinkki
jukka.koskelo@a-klinikka.fi